

GABRIEL CUSTUREA, GABRIEL TALMAȚCHI, *Repertoriul tezaurelor monetare din Dobrogea*, Bibliotheca Tomitana VII, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Editura Ex Ponto, Constanța, 2011, 417 p. + XXIX hărți

În ultimii ani, au fost inițiate mai multe serii de publicații dedicate materialului numismatic descoperit în România (atât legate de tezaure, cât și de piesele izolate). Una din aceste inițiative aparține specialiștilor constănțeni; din seria *Coin hoards of Dobrudja*, anunțată a avea cinci volume, a apărut unul (Gabriel Custurea, Mihai Dima, Gabriel Talmațchi, Ana-Maria Velter with the contribution of Gheorghe Papuc and Ionel Matei, *Coin hoards of Dobrudja I*, Editura Ex Ponto, Constanța 2007).

Lucrarea de față își propune repertorierea tuturor tezaurelor monetare descoperite în Dobrogea (inclusiv în partea bulgărească a acesteia), datate până la începutul sec. XIX. Aceasta este structurată astfel: *Abrevieri* (p. 5–12), *Cuvânt-înainte* (p. 13–15), *Introducere* (p. 21–29), *Comentariu numismatic* (p. 41–80), *Repertoriul tezaurelor* (p. 121–397), *Addenda* (p. 399–402), *Index* (p. 403–417), la care se adaugă 29 de hărți. Cuvântul înainte, introducerea și comentariul numismatic sunt traduse și în engleză (p. 17–20, 31–39, respectiv 81–120).

În *Cuvânt-înainte*, autorii subliniază importanța Dobrogei din punct de vedere istoric și numismatic; la cel de-al doilea aspect, este remarcat faptul că în provincie s-au emis monede grecești autonome și coloniale, getice, scitice, bizantine, genovezo-tătare și ale conducătorilor de formațiuni statale medievale.

În *Introducere* este prezentat un scurt istoric al constituirii colecției numismatice a muzeului constănțean, urmat de o prezentare a legislației cu privire la protejarea patrimoniului arheologic, apoi a specialiștilor care, de-a lungul timpului, au avut preocupări legate de numismatica dobrogeană.

În *Comentariu numismatic*, autorii enumără informațiile pe care le aduce cercetarea tezaurelor; în lipsa altor date, tezaurele pot fi principalul element în interpretarea unor evenimente istorice. După aceste considerații, sunt prezentate clasificările tezaurelor, clasificări realizate de Ph. Grierson, C. Morrisson, T. Hackens și V. Mihăilescu-Bîrliba. Cea mai mare parte a capitolului este dedicată prezentării tezaurelor pe etape cronologice, de la cele de semne premonetare emise de coloniile milesiene vest-pontice (vârfuri de săgeți) până la cele date la începutul sec. XIX.

Comentariul este urmat de 29 de hărți, pe care sunt marcate tezaurele de secvențe cronologice (orizonturile).

Partea cea mai consistentă a lucrării o constituie, firesc, *Repertoriul tezaurelor*. Sunt repertoriate aproape 600 de tezaure, marea majoritate a acestora având cunoscut locul de descoperire (este vorba de 190 de localități). Tezaurele sunt ordonate pe localități, în ordine alfabetică, unde e cazul precizându-se și toponimul antic. Dacă din aceeași localitate provin mai multe tezaure, acestea sunt prezentate în ordinea descoperirii. Informațiile diferă, de la un tezaur la altul. Cele mai complete conțin anul descoperirii, contextul, numărul de piese, perioada îngropării, locul în care se păstrează în prezent tezaurul, referințele bibliografice și lista emitenților. Tezaurele inedite (inclusiv cele aflate în colecțiile muzeului constănțean) nu conțin lista emitenților; probabil se așteaptă publicarea separată a acestora.

Indicii ar fi avut o utilitate mai mare dacă ar fost împărțiți în etape cronologice, tipuri de tezaure, monetării etc.

Repertoriul tezaurelor monetare din Dobrogea reprezintă un instrument de lucru necesar tuturor arheologilor și istoricilor preocupați de perioadele tratate în lucrare.

DOREL PARASCHIV